

REGISTERBLAD

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I JÖNKÖPINGS LÄN

NRO06057 HINDSEN

Kommun: Värnamo (83)

Kartor: 5 D NO & 5 E NV

Areal: 1688 ha

Naturgeografisk region: 11 Sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 98 Lagan

Agrara kulturlandskapsregioner: 5 Sydsvenska höglandets skogsbygder

Landskapsformer: 6 Bergkullslätt

Riksvärde

Sjö	Flora
Naturbetesmark	Flora
Äng	Flora
Platåformigt välvd mosse	
Mad vid vattendrag	

Värdeomdöme: Hindsen har ett högt naturvärde med växter som globalt är sällsynta. Sjön har en hög vattenkvalité även om en viss försurningspåverkan skett. Hindsen är intressant ur hydrologisk och limnologisk synpunkt då den är representativ för den oligotrofa klarvattensjön.

Vid Hindsens sydände ligger ängs- och hagmarksobjektet Vika och Ingabo med ett representativt och välbevarat odlingslandskap med annan öppen äng och naturbetesmarker i form av öppen hagmark och blandlövhage. Intill sjön finns också ängs- och hagmarksobjektet Rusarebo med representativ löväng. Objekten har art- och individrika växtsamhällen med arter som smörboll, stor blåklocka, slättergubbe, backsippa, backnejlika och jungfrulin.

Store mosse, norr om Hindsen, utgörs i huvudsak av välvda mossar. Bl.a. finns här högt värderade platåformigt välvda mossar.

Huvudkriterier: A, B, C, D

Förutsättningar för bevarande: Sjöns värde kan påverkas negativt av ändrade vattenregimer, näringstillförsel, tillförsel av försurande ämnen och organiska gifter, tungmetallnedfall eller utsläpp, utsläpp av avloppsvatten, fiskodling, inplantering av främmande arter och skogsavverkning längs stränderna. Blågrönalgen *Nostoc zetterstedti* kan påverkas negativt av omfattande markavvattning. Varsam kalkning i sjösystemet enligt kalkningsprogrammet.

Vissa växtarter (klotgräs, skaftslamkrypa) kräver blottlagda leriga stränder en viss tid av året och kan därför påverkas negativt om den naturliga vattenståndvariationen ej får fortgå

(vattenståndsamplitud 71 cm mellan åren 1907-1932). Storlommens häckning kan störas vid allt för omfattande motorbåtstrafik.

För att bevara odlingslandskapet krävs fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd betesdrift, skogsplantering, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningarna och vägdragningar.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att området hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller i anslutning till vatten bör ej utföras.

Säkerställande och internationell status:

För sjön Hindsen gäller utvidgat strandskydd 200 m (15 § NVL).

Rusarebo äng är naturreservat sedan 1960.

Hindsen och Rusarebo äng är Natura 2000-område (pSCI).

Områdets huvuddrag: Sjön Hindsen, 5 km V Värnamo, har en yta av 12,7 km² och ett maximalt djup på 17 m. Avrinningsområdets storlek är 44,1 km² varav ca 30 % sjöyta. Detta innebär bl.a. att nederbörden under torrår inte kan kompensera avdunstningen i området. Sjön avvattnas via två utlopp, ett i söder och ett i norr. Flödet har bedömts vara lika i båda utloppen. Vattenomsättningstiden i Hindsen har beräknats till drygt 5 år.

Övervägande delen av tillrinningsområdet ligger på den sydvästsvenska gnejsberggrunden. Denna är sammansatt av röda och grå gnejser med begränsat inslag av områden med basiska bergarter. Längs sjöns västra sida består berggrunden av den fältspatrika Vaggerydsyeniten. Jordarterna kring Hindsen utgörs till 80-85 % av morän. Torvmark finns på ett begränsat område öster om sjön. Vid norra utloppsbacken finns ett parti flygsand. Sjön omges mestadels av skogsmark. Jordbruks- och myrmark förekommer främst norr och väster om sjön. Stränderna är omväxlande med såväl klipp-, morän-, sand- och torvstränder. Sjön har fyra större öar beväxna med blandskog, dessutom finns ett stort antal småöar och skär.

Hindsen är en oligotrof klarvattensjö med ett siktdjup strax under 5 m. Limnologiska undersökningar har visat att detta är den näringsfattigaste och klaraste av Lagans undersökta sjöar. Planktonsamhällets sammansättning och biomassans storlek visar på oligotrof miljö med liten antydning till försurningsskada. En kalkskyende djurplanktonart, *Holopedium gibberum*, förekommer. Bottenfaunan visar mer eller mindre opåverkade miljöförhållanden.

Den högre vegetationen domineras av rosettväxter med utbredning av braxengräs ned till 4-5 m djup. Bland undervattensvegetationen förekommer klotgräs och skaftslamkrypa. Den sällsynta blågrönalgen Makroalgen *Nostoc zetterstedti* förekommer i sjön. Vassvegetationen är svagt utvecklad.

Storlom och fiskgjuse häckar regelbundet i sjön.

Vid Hindsens sydände finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap med annan öppen äng och naturbetesmarker i form av öppen hagmark och blandlövhage. Vid sjöns östra strand finns en hävdad löväng med askar som hamlas. Vanliga vegetationstyper är friskäng av skogsnävatyp, friskäng av rödventyp, örtrik friskäng, fårsvingel variant av rödvengrashed, svinrotäng, rished av blåbär-lingontyp, fuktäng av blåtäteltyp, fuktäng av högstarttyp, grashed av rödventyp, grashed av staggtyp, staggängsvariant av gräslågstarttyp och fuktäng av gräslågstarttyp. Växtsamhällena är art- och individrika, och bland de hävdgynnade arterna förekommer smörboll, stor blåklocka, slättergubbe, backsippa, backnejlika och jungfrulin.

Store mosse utgörs i huvudsak av välvda mossar. Bl.a. finns här högt värderade plåtåformigt välvda mossar. Utöver de välvda mossarna ingår också en mad vid rinnande vatten i objektet.

Anmärkningar:

Rusarebo äng, Vika och Ingbo ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 83-163, 83-165) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer 83-246--247).

Rusarebo äng naturreservat planeras att utökas.

Våtmarken har VMI ID: 05D9J05

Hindsen kalkas.

Referenser:

Christoffersson I, Naturvärden i Värnamo kommun 1975-1979.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1990: Ängs- och hagmarker i Värnamo kommun. Miljö i Jönköpings län 1993:3.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1992: Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Meddelande 9/92.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1998: Våtmarker i Värnamo kommun. Meddelande 1998:2.

Naturvårdsverket, 1983, Våtmarksinventering i sydvästra Sverige. Katalog över särskilt värdefulla objekt. Rapport 1681.

Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Skoglund P-O et al, 1983: Limnologiska undersökningar i Lagaåns avrinningsområde 1982 del II Biologi (65-113). IVL Aneboda.

Skoglund P-O & Bengtsson, R, 1983: Sjön Hindsen. Försurningshotad sjö med limnologiskt vetenskapligt värde. IVL Aneboda.